2 sys bibl carded
no abs

Verenigingsjaar 1951 | 21e Jaargang, No 4 | December 1951

FUNGUS

OFFICIEEL ORGAAN VAN DE NEDERLANDSE MYCOLOGISCHE VERENIGING

REDACTEUR: J. DAAMS * JAC. OPPENHEIMSTRAAT 22 * EINDHOVEN

HET BESTUUR DER NED. MYCOLOGISCHE VERENIGING

G. D. SWANENBURG DE VEYE, *Voorzitter*, Nassauplein 5, Alkmaar.

Dr A. F. M. REIJNDERS, *Onder-voorzitter*, Kapelweg 140, Amersfoort.

Mej. J. P. S. SMIT, *Secretaresse*, Reynier Vinkeleskade 26, Amsterdam-Z.

G. L. VAN EYNDHOVEN, *Penningmeester*, Floraplein 9, Haarlem. Postrekening 90902 op naam van: Penningmeester N.M.V.

Prof. Dr O. F. UFFELIE, *Bibliothecaris*, Lessinglaan 88, Utrecht.

De *contributie* der Vereniging bedraagt f 6,50, voor huisgenootleden f 3,25

De *Mededelingen* moeten afzonderlijk worden gecontribueerd.

ENIGE OPMERKELIJKE VONDSTEN DER LAATSTE JAREN

I

Het is de bedoeling van dit artikel enige vondsten te bespreken, die in ons land zijn gedaan, hetzij door de schrijver, hetzij door mycologisch geïnteresseerde personen, die aan ondergetekende de determinatie der betreffende paddenstoelen overlieten of die hem op de hoogte stelden van hunne vondsten, die we wel zo opmerkenswaardig vonden, dat we een plaatsje in Fungus vragen, om ze te vermelden. De chronologische volgorde zal daarbij niet geheel in acht worden genomen, terwille van een groepering der soorten meer volgens verwantschap; echter zullen de geslachten ook niet in systematische volgorde behandeld worden. Van de vrijheid, aldus verkregen, om de volgorde betrekkelijk willekeurig te nemen, willen we gaarne gebruik maken om met enige min of meer spectaculaire vondsten te beginnen.

Het was een hele verrassing, toen we 's ochtends 16 September '51 een excursie met de afdeling Amersfoort der N.N.H.V. naar Groenevelt in Baarn beginnen wilden, de Eerwaarde Heer Frater Aquino uit Utrecht aan te treffen, met een paar prachtige exemplaren van *Clitocybe olearia* (*Fries en De Candolle*) *Maire*. Ze waren door deze vinder aangetroffen langs een wegberm te Neer-Langbroek (ten Z.W. van Utrecht) op een eikenstomp waarop een touffe van ruim 25 goed ontwikkelde hoeden voorkwam. De hoeden van deze min of meer trechtervormige oranje-gele *Clitocybe*-soort hadden een middellijn tot 30 cm, maar de meeste waren wat minder breed. Zoals men weet is deze soort, die toch al door zijn grootte en kleur opvalt nog bijzonder interessant door het lichtverschijnsel op de lamellen. We hebben dat zeer goed kunnen waarnemen, 's avonds in een absoluut donkere kamer. Nadat de ogen zich aan de duisternis hadden gewend ($\frac{1}{2}$ à 2 min.) kon men het gehele vlak van de op de steel aflopende lamellen zeer duidelijk zien lichten. Dit lichtverschijnsel was zelfs een volle week nadat ze geplukt waren nog te zien bij exemplaren, die al een aanmerkelijke graad van

28 DEC 51

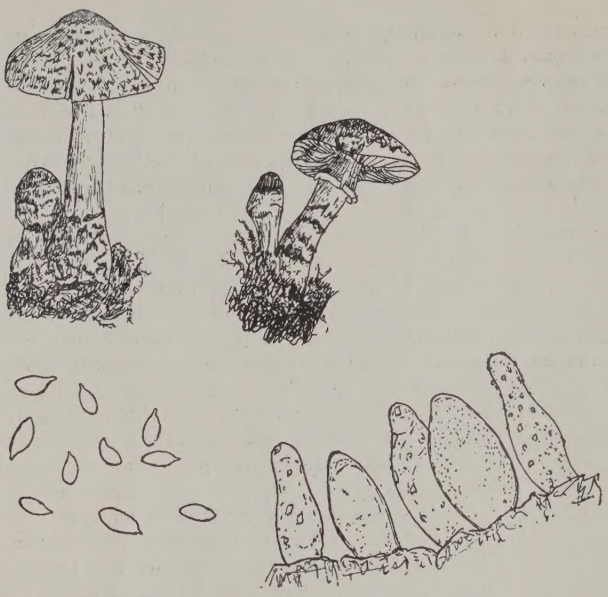

uitdroging bereikt hadden, het werd wel hoe langer hoe zwakker, zodat de aanpassing der ogen aan het duister steeds langer moest duren.

Het is nu de tweede keer, dat deze interessante zwam in ons land is aangetroffen, de eerste maal was dat te Wilp bij Deventer, waar de heer Reuvecamp hem in 1939 vond. Swanenburg de Veye heeft een uitvoerig artikel met foto's aan deze vondst gewijd in Fungus (Jrg. 11, blz. 53); ook bij Wilp werd de soort op eikenhout, verborgen in de grond, aangetroffen. Wij nemen aan, dat de soort, hoewel zeer zelden, af en toe fructificerend in ons land te vinden is en *dat zij dus hier haar uiterste noordgrens heeft.* Maublanc schrijft, dat zij bij Neufchâtel niet zeer zeldzaam is, en dat zij, terwijl zij in het Middellandse zeegebied algemeen is op olijfbomen, aangetroffen is bij Parijs, in Bretagne, Normandië, de Ardennen, de Vogezen en in de uitlopers van de Jura. Naast de olijfboom bewoont zij eik, wilde kastanje, haagbeuk, noteboom en misschien nog wel andere boomsoorten.

De heer C. G. F. Schütz te Zeist, aan wiens schrijven ik ook enige gegevens ontleend heb over het voorkomen van deze zwam heeft de vindplaats getoond aan Prof. Dr P. C. Wassink te Wageningen (de schrijver van een samenvattend artikel over het lichten van paddenstoelen, Rec. d. Trav. Bot. Néerl. 41, 1948, p. 150), die cultures verkregen heeft van het mycelium dezer soort, naar hij mij meedeelde.

Clitocybe olearia (vroeger tot *Pleurotus* gerekend) is nogal giftig en veroorzaakt ernstige ingewandsstoornissen, maar niet met dodelijke afloop.

Een tweede soort, die ons het vermelden waard lijkt is *Cortinarius* (*Inoloma*) *violaceus* (*Luin.*) *Fr.*

De weleerwaarde heer frater Majella te Amersfoort bracht mij deze mooie soort, gevonden in de Boom, een landgoed, met voor paddenstoelen niet onbelangrijke

bossen tussen Amersfoort en Woudenberg. Ik herinner me, dat ze wel eens in Fungus is gesignaleerd, naar ik meen door de heer Swanenburg de Veye, maar ik weet niet meer, waar ze toen is gevonden. Als de klapper op Fungus, die door de heer Maas-Geesteranus vervaardigd wordt, gereed is zal het gemakkelijker zijn, zich op de hoogte te stellen van dergelijke feiten. In ieder geval is ze uiterst zeldzaam in ons land, wat ook wel blijkt uit het ontbreken in de lijst der Ned. Myc. Ver. van 1918. Een zuidelijke soort, die hier haar noordgrens heeft is ze echter niet, blijkens het feit, dat zij beschreven is door Elias Fries en dus in Zweden voorkomt. Wegens haar prachtige kleur is zij haast in alle grote Iconographieën te vinden, b.v. bevindt zich een zeer mooie plaat in Bulliard (pl. 250), waar zij l'Agaric aranéeux violet heet. In Lange staat zij niet afgebeeld, aangezien de auteur haar zelf niet gevonden heeft, wel vermeldt hij, dat deze zwam enige malen in Denemarken is gevonden op veenachtige grond onder berk, els en den. Ook Konrad et Moublanc (Ic. sel. pl .141) geven als groeiplaats „bois humides de hêtres, de bouleaux, forets montagneuses de sapins" op. Het blijkt dus, dat deze soort in zure bodems thuishoort en daarom is het wel te verklaren, dat zij in Amersfoort ook werd aangetroffen langs een bospad door laag berken- en elzenbos op vochtige heibodem. In 't geheel zagen wij op de groeiplaats vijf goed ontwikkelde, hoewel niet bijzonder grote, exemplaren. De kleur is vrij donker-violet, de gehele zwam min of meer éénkleurig, behalve de lamellen, die later door de sporen roestbruin worden, wat prachtig contrasteert met hoed en steel, die een pluizig-schubbige oppervlakte hebben. Deze soort heeft als bijzonderheid haren op de rand der lamellen, voor *Cortinarii* een zeldzaamheid.

Toen collega Middelhoek en de schrijver op 22 Juli van dit jaar een kijkje namen in het onvolprezen bos van Twickel, vonden we één exemplaar van een zeer opvallende soort: *Gomphidius maculatus* (Scop.) Fr. Opvallend in de zin van in 't oog springend is zij wel niet, maar wel karakteristiek voor de mycoloog. Wanneer we de zwam zien, brengen we haar onmiddellijk tot het geslacht *Gomphidius*: aflopende lamellen, bestippeld met de grote zwarte sporen en daardoor grijsachtig, hoed zeer kleverig. Nu is 't aantal *Gomphidius*-soorten beperkt en *G. glutinosus*, *roseus* en *viscidus* komen wel zoveel voor, dat zij nogal bekend zijn, al behoren ze niet tot de meest algemene soorten. We concludeerden dus met de zeldzame *G. maculatus* te doen te hebben, hetgeen later juist bleek te zijn. De hoed is geelbruin met wijnkleurige tinten, de steel is slanker dan bij de andere *Gomphidius*-soorten (behalve misschien bij *G. viscidus*), witachtig, met purperen puntjes of vezels, van onder naar boven roodachtig en dan zwart wordend. Het vlees is wit, behalve onder in de steel, waar het geel is (vgl. *G. glutinosus*), het wordt bij doorbreken roodachtig. De verkleuring tot wijnrood is wel karakteristiek voor deze paddenstoel, bij druk ontstaan zwartachtige vlekken, ook de steel wordt van onder af zwart. Trouwens we kunnen wel zeggen: alles is eigenaardig aan deze zwam, de langwerpige, grote sporen en de cystiden zijn typisch voor alle *Gomphidius*-soorten. We vonden het exemplaar onder dennen, of er ook een larix in de buurt stond, kunnen wij ons niet meer herinneren, maar dat is zeer goed mogelijk. Het heet nl., dat deze soort steeds bij larixen zou voorkomen.

Psathyrella (*syn. Drosophila*). Men verenigt tegenwoordig verschillende secties van de geslachten van Fries: *Psathyra*, *Psathyrella*, *Hypholoma*, *Stropharia* en *Psilocybe* tot één geslacht met sporen, die onder het microscoop purperbruin

zijn gekleurd en een hoedhuid, die een cellige structuur heeft. Wat deze laatste eigenschap betreft is er nogal enig verschil, er komen soorten voor met enige rijen onregelmatige cellen aan de bovenkant van hoed, die pas later als zodanig duidelijk worden, maar ook veel soorten met een vroegtijdig ontwikkelde sterk geïndividualiseerde laag cellen, die uit palissadenachtige elementen ontstaan is, kortom soorten met een duidelijke epidermis, die men dan ook wel palissadodermis noemt. Natuurlijk blijven de *Coprinus*-achtige soorten, die min of meer vervloeien en lamellen met evenwijdige zijvlakken, die vaak ook voorzien zijn van karakteristieke cystiden en veel donkerder sporen hebben buiten dit verruimde geslacht *Psathyrella*. Inderdaad zijn de overeenkomsten, die aldus tot hun recht komen, belangrijker dan die, welke de oude geslachten moesten rechtvaardigen; in dit geslacht *Psathyrella* horen dan b.v. thuis de voormalige *Hypholoma hydrophilum*, *Candolleanum* en *cotoneum*, *Psilocybe spadicea* en *sarcocephala*. Romagnesi noemt het uitgebreide geslacht *Drosophila* in navolging van Quélet, volgens Konrad et Maublanc echter moet het *Psathyrella* heten, omdat deze naam van Fries de prioriteit heeft; *Psathyra* zou het ook kunnen heten (en deze naam gebruikt Lange), maar aldus is reeds een Phanerogamen geslacht genoemd.

Op 18 October van dit jaar vonden we in een vochtig sparrenbosje op het landgoed de Treek bij Oud-Leusden, dat al vele bijzondere soorten opgeleverd heeft, een groepje eigenaardige paddenstoelen, die zich echter nog niet hadden ontplooid. Ze waren witachtig en waren gehuld in een dik velum. Op het deel, dat later de hoed zou worden en op het deel van de steel, dat door het velum was bekleed kwamen donker gekleurde schubjes reeds over deze nog onontplooide exemplaren voor. Ze hadden een zeer sterke geur die ongeveer identiek was met die van *Tricholoma* (*Coolia*) *Odorata*; het hele geval had volmaakt 't voorkomen van onontplooide exemplaren van deze zwam, maar er was geen spoor van een sclerotium; de basis van de steel was alleen maar knollig. We hebben het groepje voorzichtig in een glazen doos gezet, waar we met natte stukjes filtreerpapier de luchtvochtigheid enigermate van regelden. We beleefden inderdaad 't genoegen de zwam zich te zien ontplooien, en hoewel de exemplaren slechts betrekkelijk klein bleven (zie figuur), konden we tenslotte, na enige dwaalwegen, tot een goede determinatie komen. Deze dwaalwegen waren het gevolg van de kleur der sporen. Eerst waren de lamellen natuurlijk wit, daarna werden ze min of meer bruinachtig, tenslotte chocoladekleurig, vervolgens nog wat don-

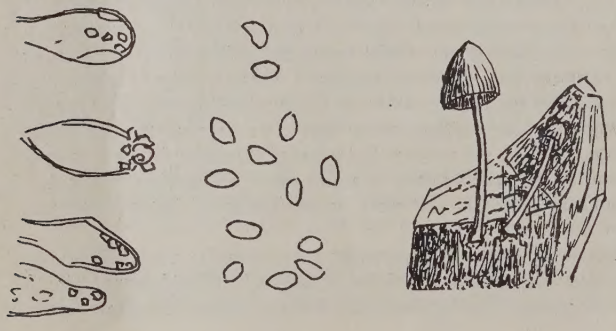

Psathyrella consimilis

kerder en konden we aan de opeenhoping van sporen op de zich inmiddels vertonende afhangende ring zien, dat deze naar het violette zweemden, dus dat we hier zoeken moesten bij de donkersporigen. Toen dit vastgesteld was, vonden we spoedig de naam, die we eerst vergeefs bij de bruinsporigen gezocht hadden, want daar was niets van dien aard te vinden. We hadden te doen met *Psathyrella Caput-Medusae* (Fr.), waarvan we in Lange een prachtige afbeelding vonden (pl. 143, G, *Stropharia Caput Medusae*). Over het voorkomen van deze zwam in Nederland weet ik verder niets, in Denemarken heet zij niet zeldzaam, maar wij vonden haar nooit eerder. Interessant is, dat de geur naderhand verdwijnt, wat wel de oorzaak ervan kan zijn, dat deze zo zelden in de boeken wordt vermeld. Alleen Lange vermeldt „smell sweet aromatic". Sporenmaten ± 10–12.5 μ en die van de brede, blazige cystiden kwamen goed uit. De zwam groeit op of nabij sparrenstompen.

Een veel bescheidener soort van dit geslacht vonden we op een excursie, die we met de heren Bels en Kleyn in de omgeving van Valkenburg maakten op 1 September van dit jaar. Eigenlijk bij wijze van toeval. Op een paaltje van populierenhout zagen we groepjes *Crepidotus mollis*, die we wat nader bekeken. Toen viel ook een klein groepje van ongeveer 1 cm brede, grijze *Psathyrella's* op met witte steel, die wel wat op *Ps. disseminata* in een later stadium leken, maar die wegens de groeiwijze op hout maar eens meegenomen werden om wat nader te bekijken. Kenmerkend zijn kleine schubjes op het midden van de hoed, de lamellen zijn meer bruinachtig van kleur, dan die van *Ps. disseminata*. Er zijn kleine sporen ± 6–7/3–4 μ en karakteristieke kleine cystiden, die voor een groot deel ingezonken zijn in de cellen van het hymenium; de helft die er boven uituitsteekt is sterk geïncrusteerd. Ze komen veelvuldig voor op de snede der lamellen, maar ook op de vlakte zijn ze niet zeldzaam. We hadden hier te doen met *Psathyrella consimilis* (*Bres.*), welke soort door Romagnesi geïdentificeerd wordt met *Drosophila pygmaea* (*Quél.*). Het voorkomen op een paal van Populus is een sterke aanwijzing, Lange vermeldt ook dit substraat.

We willen eindigen met de vermelding van een paar andere soorten van dit geslacht, waarvan de gevonden exemplaren nog zo veelvuldig ongedetermineerd blijven. Waarschijnlijk komt dit, doordat de meeste soorten, vooral die, welke niet zo'n sterk velum hebben, zoveel op elkaar gelijken, zodat men liever maar niet aan de determinatie begint. Bovendien zijn deze fragiele zwammetjes nogal vergankelijk, zodat ze meestal al verdwenen zijn, als men eindelijk aan de determinatie toekomt. Toch kan men tegenwoordig de soorten vrij goed onderscheiden met behulp van Ricken en Lange. (Voor de indeling van het geslacht is ook van belang het schema van Romagnesi in Bull. Soc. Linn. de Lyon. Année 13, p. 51). We vinden nogal eens een kleine donker gekleurde soort, waarvan de witachtige en enigszins vlokkig-vezelige steel uitermate breekbaar is. Het velum op de hoed verdwijnt snel en hoogstens ziet men wat vlokjes aan de hoedrand. De hoed is sterk hygrophaan en verbleekt sterk bij droogte, wanneer hij vochtig is, is hij vrijwel tot de top gestreept. Op de snede der lamellen komen ballonachtige cellen voor, de sporen zijn kleiner dan 10 μ (in dit geslacht speelt de sporengrootte een sterke rol om de soorten uit elkaar te houden). We vinden dit niet al te grote zwammetje (hoogstens een paar cm) telkens op zandige, heiachtige bodem (vaak tussen braamstruiken e.d.) en beschouwen het als *Psathyrella noli-tangere* (Fries).

Een soort, die nogal algemeen schijnt voor te komen bv. op vochtige heibodem, en die eveneens ballonvormige cellen op de lamellensnede heeft, is *Psath. obtusata Fr. sensu Lange.* De steel is langer en wat forser dan bij de vorige soort en spierwit, de hoed is grijs, naar het ons lijkt ook wel met een paarsachtige tint en zeer hygrophaan. Van een velum is hier al heel weinig te onderscheiden, misschien dat met een sterke loupe, wat witte vezels op de hoed zijn waar te nemen. Enige jaren geleden bracht mij de reeds eerder genoemde Eerw. heer frater Majella een grote *Psathyrella*-soort, die de eigenaardigheid vertoonde in kleine bundels bijeen te groeien op de grond. De stomp-conische, voor dit genus brede hoed en de lichte, rossige kleur ervan zijn verder differentierende kenmerken evenals de grote sporen (meer dan 10 μ), zodat we deze zwam konden determineren als *Psathyrella caudata* (Fries).

En dezelfde ijverige speurder bracht ons in Nov. 1948 *Psath. squamifera* (Karst.), die ook in Lange te vinden is; evenals de vorige een wortelende soort met een lange steel, kleine schubjes op de hoed, die bruinachtig voskleurig opdroogt. De soort doet veel aan de welbekende *Psath. gracilis* denken, maar onderscheidt zich ervan door de kleine witte schubjes op de hoed, het gemis van de rode zoom langs de lamellen en het feit, dat de steel niet zuiver wit is.

Voor de onderscheiding van de hier voorkomende soorten lijkt Lange's Flora Agaricina Danica tot dusverre het beste boek, hoewel Ricken ook veel geeft op dit gebied, zelfs iets te veel, want hij onderscheidt waarschijnlijk enige soorten, die identiek zijn met andere.

A. F. M. Reynders

ENIGE BELANGRIJKE INOPERCULATE DISCOMYCETEN VAN DE VELUWE EN DE VELUWE-ZOOM

Gedurende het tijdvak 1946 tot 1951 is door schrijver dezes een begin gemaakt met de studie der Inoperculate Discomyceten. (Door de grote massa materiaal werden de Operculaten terzijde gelaten).

Het was de bedoeling een noodzakelijke vormenkennis te verkrijgen en daarnaast de biologie van deze interessante groep te leren kennen. Het aantal vondsten was in deze jaren groot en vele soorten zijn zelfs nu nog niet met zekerheid te determineren, hetgeen vaak komt door gebrek aan vergelijkingsmateriaal.

In deze lijst worden dan ook alleen die soorten genoemd, welke met grote zekerheid konden worden herkend.

Het is dan misschien later mogelijk een tweede aanvullende lijst te publiceren. Zoals reeds boven aangehaald, hebben deze genoemde soorten slechts betrekking op het geïnventariseerde gebied, de Veluwe en daarnaast de Veluwe-zoom. Vele soorten zijn typische naaldhoutbewoners, die men uit de aard der zaak hier veel aantreft.

Bij het onderzoek is het soms opgevallen, dat bepaalde schimmels, in casu Discomyceten in dezelfde verbanden leven, dus a.h.w. in microgezelschpapen voorkomen en dat men tevens onder bepaalde omstandigheden bepaalde soorten ziet optreden. Door de ligging van Wageningen aan de Zuidrand der Veluwe is het materiaal sterk gevarieerd gezien de verscheidenheid in gebieden, welke daar voorkomt.

Alle determinaties zijn door auteur verricht, behoudens waar dit anders ver-

meld is. Aan het slot is een lijstje van literatuur opgegeven, welke gediend heeft voor de identificatie van het materiaal. De soorten, welke voorzien zijn van een kruisje, zijn als nieuw voor de Nederlandse flora te beschouwen.

Veel dank ben ik verschuldigd aan Dr Marcelle le Gal, welke voor mij enkele soorten heeft onderzocht.

× *Arachnopeziza aurelia* (*Pers. ex Fr.*) *Fuckel*

Deze Disco wordt op meerdere plaatsen gevonden en komt blijkbaar door geheel Europa voor, waar eikenbossen zijn. Uit de literatuur zijn de volgende landen bekend: Duitsland, Frankrijk, Engeland, Zweden, Tsjecho-Slowakije (Bohemen) en de Ver. Staten. (Zie kaartje). Zowel in het voorjaar als in het najaar werd ze aangetroffen. De zwam heeft een sterke voorkeur voor de *pericarpiën van eikels*. Zie ook Fungus Vol. 18-1-1948.

Vindplaats: Wageningen (Dorskamp), April 1951; Otterlo (schietbanen), Mei 1951; Wolfheze (Beek), Mei 1947; Renkum (Beek), September 1948; Oosterbeek (Ital. weg), April 1948; Buunderkamp (Viaduct), April en Augustus 1950.

× *Belonioscypha campanula* (*Nees ex Fr.*) *Rehm*

Vrij algemeen voorkomende in het voorjaar op *overjarige, dode grashalmen*. Het is meestal moeilijk, na te gaan welke grassoorten dit altijd zijn, maar vaak is het Festuca en Arrhenatherum, soms Poa. Eénmaal gevonden op Aegopodiumstengels. Zie verder Fungus Vol. 20-1-1950. (Fig. 1).

Vindplaats: Wageningen (Dorskamp), Juni 1948, 1949; Wageningen (bij Grebbe), Juni 1951; Bennekom (Kraats), Juni 1951.

× *Belonopsis graminea* (*Karst.*) *Keissl.*

Een typische Mollisiaceae met lange naaldvormige ascosporen en afmetingen van 21,5–30 × 2–2,5 μ (zelfs tot 43 μ).

Deze kwam voor op *grashalmen*, die zeer vochtig lagen onder een dikke laag afval. Het excipulum is zeer karakteristiek.

Vindplaats: Wageningen (Dorskamp), Mei 1949.

× *Biatorella resinae* (*Fr.*) *Mudd.*

Deze Disco geeft een zeer sterke Jodium-reactie met het reagens van Melzer waarbij niet alleen de porus verkleurt, maar de gehele ascuswand. De apotheciën zijn meestal vergezeld door de pycniden, welke tot het genus Zythia behoren (Nectrioidaceae).

Op *harsuitscheidende stamstukken* van *Larix*.

Vindplaats: Beekbergen (Spelderholt), Maart 1949.

Bulgaria inquinans Fries

Vrij algemeen, bij voorkeur op *eikenstammen*, soms ook op *gevelde beuken*. Volgens NANNFELDT moet ze tegenwoordig heten: Phaeobulgaria inquinans (Fr.) Nannf.

Vindplaats: Lunteren (landgoed Dinger), October 1946; Wageningen (Rijksweg), October 1947; Wageningen (O.N.O.), October 1947.

Calloria fusarioides (Berk.) Fries

Dit zou de ascogene vorm zijn van Cylindrocolla urticae (Pers.) Bon. Ze komt op sommige plaatsen regelmatig voor op de *dode, overjarige stengels* van *Urtica*.

Vindplaats: Wageningen (Geertjesweg), April 1948, Mei 1951.

Cenangium ferruginosum Fries.

Een vaak massaal optredende Disco op *dode takken* en *twijgen* van *Pinus species*. Bij vochtig weer met een fraai geelbruine discus.

Vindplaats: Ede (Kreel), April 1947; Wageningen (Oostereng), Juni 1951; Wageningen (Dorskamp), Mei 1949; Nunspeet (Willemsbos), Maart 1948; Otterlo (Schietbanen), Mei 1951.

× *Cenangium acicolum (Fuck.) Rehm*

Een vrij algemeen fungus op *dode*, vaak *sterk verrotte naalden* van Pinus-soorten, vooral *grove dennen*.

Vindplaats: Wageningen (Dorskampbossen), Febr. 1949, Maart 1951; Nunspeet (Willemsbos), Maart 1949.

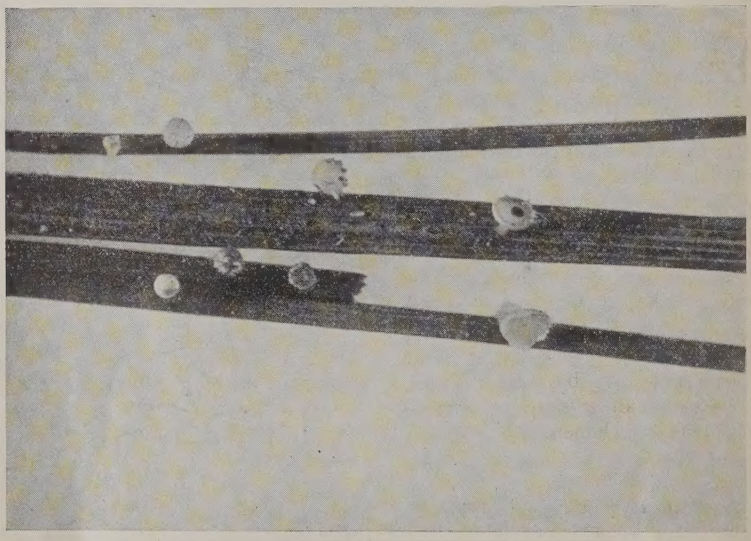

Fig. I. *Belonioscypha Campanula (Nees ex Fr.) Rehm.* (Photo: W. C. Nijveldt)
Apotheciën op dode stengel van Arrhenaterum. (vergroot)

Coccomyces coronatus (*Schum.*) *deNot*

Een typisch zwart linzenvormige Discomyceet, welke bij voorkeur leeft op *afgestorven bladeren* van *Eik* en *Beuk*, waaronder ook die van *Quercus borealis*. (Zie Fungus vol. 17-1-1947).

Vindplaats: Wageningen (O.N.O.), September 1946; Renkum (langs beek), September 1949.

Colpoma quercinum (*Pers. ex Fr.*) *Wallr.*

Deze Phacidiaceae, ook bekend als Clithris, komt voor op *dode takjes* van slecht groeiende *eikjes*.

Vindplaats: Wageningen (Dorskamp), October 1946; Wageningen (O.N.O.), October 1945; Wageningen (Dorskampbossen), Mei 1951.

Coryne sarcoides (*Jacq.*) *Tul.*

Veel voorkomende op *beukenstompen*, niet te verwarren met een paarse Tremella.

Vindplaats: Doorwerth (Ital. weg), October 1947; Wageningen (Oostereng), November 1949.

Crumenula abietina Lagerb.

Somtijds op nog *levende takken* van *Pinus nigra var. austriaca*. Hierop veroorzaakt deze Disco een afsterven van takken. Slechts eenmaal gevonden, maar meerdere malen de imperfecte vorm, Brunchorstia destruens Erikss.

Vindplaats: Nunspeet (Willemsbos), April 1948.

Crumenula pinicola (*Reb.*) *Karst*

Deze zwam is veel algemener dan verondersteld werd. Ze komt bij voorkeur voor op *dode bast* van *Pinus sylvestris* en ook op *Pinus nigra*. Zowel op de grond (afgeworpen bast) als aan de bomen zelf is ze gemakkelijk te vinden.

Vindplaats: Loenen (Mark), Juni 1951; Wageningen (Oostereng), Juni 1951; Ede (bij de Ginkel), Juni 1951.

Crumenula sororia Karst

Op *levende takken* van *Pinus nigra* en *Pinus sylvestris*, die kleine kankerachtige wondjes droegen. Een typisch imperfect stadium is dikwijls aan te treffen.

Vindplaats: Loenen (Mark), Mei 1951; Nunspeet (Willemsbos), April 1948.

Cyathicula coronata (*Bull.*) *de Not*

Een fraai getand bekertje, dat *dode, overjarige stengels* prefereert. Gevonden op materiaal van *Aster spec.* en *Eupatorium cannabinum*.

Vindplaats: Rhenen (Station), October 1949; Wageningen (Dorskamp), October 1948.

Dasyscypha calycina Fuck

Deze soort komt altijd voor als saprophyt op *dode takken* van *Larix leptolepis*.

Vindplaats: Loenen (Mark), April 1951; Ede (Ginkel), Mei 1951; Wageningen (Dorskamp), Maart 1949; Wageningen (Oostereng), Maart 1951.

Dasyscypha calyciformis (Willd.) Rehm

Een kleinsporige soort, welke voorkomt op *dode takken* van *grove den.*
Vindplaats: Renkum (langs de beek), Mei 1947.

Dasyscypha Willkommii (Hart.) Rehm

De meest bekende soort, welke *„kankers"* veroorzaakt op de *stammen* van *europeesche lork (Larix decidua).*
Vindplaats: Wageningen (Oostereng), Juni 1946; Nieuw Soerel, Maart 1948.

× *Fabraea ranunculi (Fr.) Karst*

Deze Disco veroorzaakt *bladvlekken* op de *levende bladeren* van *Ranunculus acer.*
Vindplaats: Wageningen (Dorskamp), September 1950.

× *Helotium ciliatosporum (Fuck.) Boud*

Op *dode, overjarige stengels* van vaste planten komt deze soort vrij algemeen en geregeld voor. O.m. gevonden op *Artemisia* en *Tanacetum.* Deze komt uitsluitend voor in de najaarsmaanden October en November. Een overzicht werd gepubliceerd in Fungus vol. 20, 1, 1950.

× *Helotium fagineum (Pers.) Fries*

Deze species werd gevonden op *beukennootjes* en wijkt af van H. fructigenum o.m. in de grootte der ascosporen.
Vindplaats: Wageningen (Dorskamp), October 1950.

Helotium herbarum Fries

Een zeer algemeen voorkomende zwam, die voornamelijk op de *rottende stengels* groeit van *Urtica* en meestal in groten getale.
Vindplaats: Wageningen (Geertjesweg), November 1948/49/50; Wageningen (Kleine veer), November 1949.

Helotium scutula (Pers. ex Fr.) Karst

Ook deze soort is algemeen en wordt evenals *H. ciliatosporum* uitsluitend aangetroffen op *dode, overjarige stengels* van vaste planten. Ze lijkt dan ook zeer veel op bovengenoemde, maar is te onderscheiden van deze door het gemis van ciliën aan de ascosporen. Voor andere bijzonderheden zie Fungus vol. 20. 1. 1950.

× *Helotium sublenticulare Fries*

Deze werd eenmaal gevonden op een *dood Alnus-takje.*
Vindplaats: Ede (Sliemer), Augustus 1950.

Helotium fructigenum (Bull.) Karst

De meest bekende soort uit dit geslacht, welke alom voorkomt op *dode eikels.*
Vindplaats: Wageningen en omstreken, najaar 1947/48/49/50.

× *Hymenoscypha acuum (Alb. et Schw ex Fr.) Schröt.*

Een zeer kleine Disco, welke op de *dode, afgevallen, rottende naalden* van *Pinus-spec.* voorkomt.
Vindplaats: Wageningen (Dorskampbossen), Januari 1950.

× *Lachnum acutipilum* (*Karst.*) *Karst.*

Een soort, die groeit op *dode grashalmen* en gekenmerkt is door het bezit van lange haren op het apothecium.

Vindplaats: Wageningen (Dorskamp), Mei 1950.

× *Lachnum apalum* (*B. et Br.*) *Nannf.*

Op *dode, vochtige halmen* van *Juncus spec.*, in greppels. Beschreven onder de naam Erinella juncicola (Fuck.) Sacc.

Vindplaats: Bennekom (Lage steeg), April 1950.

× *Lachnum bicolor* (*Bull.*) *Karst.*

Fraaie goudgele apotheciën met witte rand op *afgestorven eikentakjes*. Niet zeer algemeen.

Vindplaats: Wageningen (Dorskamp), Mei 1947 en 1948; Wageningen (O.N.O.), Mei 1951.

Lachnum controversum (*Cooke*) *Rehm.*

Eén der typische *rietbewoners*, welke meestal in grote massa bijeen zitten.

Vindplaats: Wageningen (Binnenveld), Mei 1951.

Lachnum crystallinum (*Fuck.*) *Rehm.*

Een soort, die ook *vermolmde eikentakjes* verkiest. Karakteristiek is hier het voorkomen van oxalaat-kristallen op het apothecium.

Vindplaats: Wageningen (Dorskamp), Mei 1949.

× *Lachnum diminutum* (*Rob.*) *Rehm.*

Kleine apotheciën op *vergane halmen* van Juncus-soorten, welke zeer moeilijk te vinden zijn.

Vindplaats: Bennekom (Lage steeg), April 1950.

Lachnum fuscescens (*Pers. ex Fr.*) *Karst.*

Apotheciën met fraai chocolade-kleurig hymenium en kristallen aan de haren, welke op *dode bladeren* van *beuk* en *eik* (ook *Amerik. eik*) te vinden zijn.

Vindplaats: Wageningen (O.N.O.), September 1947; Wageningen (Dorskamp), Mei 1949.

Een variëteit *fagicola* komt uitsluitend voor op de *afgevallen pericarpiën* van *beuk*.

Vindplaats: Wageningen (Dorskamp), Mei 1948.

× *Lachnum leucophaeum* (*Pers. ex Weinm.*) *Karst.*

Is o.a. ook gevonden op *vermolmde stengels* van *Urtica dioica*. Ze geeft geen reactie met Nylander, in tegenstelling met L. sulphureum.

Vindplaats: Wageningen (Kleine Veer), Mei 1949.

× *Lachnum Morthieri* (*Cooke*) *Rehm.*

Deze moeilijk te determineren soort is eenmaal gevonden op de *dode stengels*

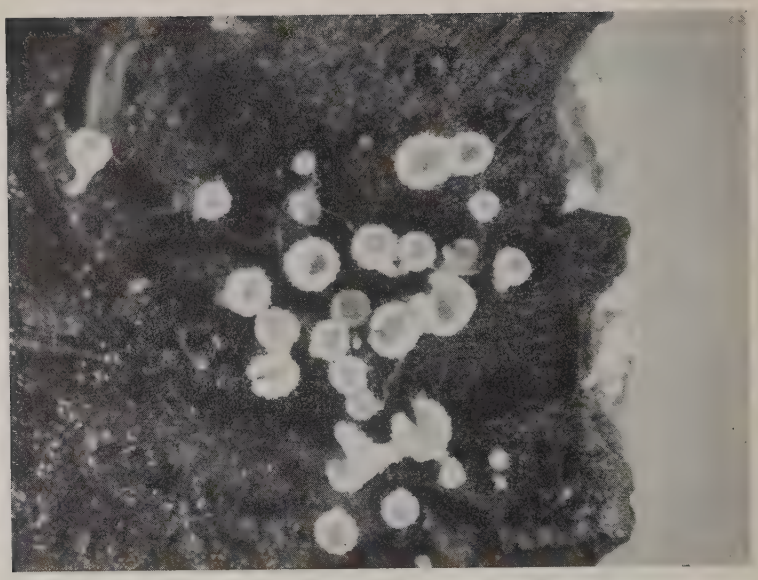

Fig. II. *Lachnum virgineum* (*Batsch ex Fr.*) *Karst* (Photo: W. C. Nijveldt)
Apotheciën op beukennootje (sterk vergroot)

van *framboos* (*Rubus idaeus*). De identificatie van het materiaal is verricht door Dr Le Gal.

Vindplaats: Wageningen (Dorskamp), October 1947.

Lachnum patens (*Fr.*) *Karst.*

Deze soort leeft wederom op *dode grashalmen* en bezit een fraai bruine discus.

Vindplaats: Wageningen (Binnenveld), April 1950; Wageningen (Kleine veer), Juni 1948.

× *Lachnum patulum* (*Pers. ex Fr.*) *Rehm.*

Speciaal op de *afgevallen, dode bladeren* van *eik* en *tamme kastanje.*

Vindplaats: Wageningen (Dorskamp), April 1949; Wageningen (O.N.O.), Juni 1948; Loenen (Mark), Juni 1948.

× *Lachnum pudibundum* (*Quél.*) *Schröt.*

Gevonden op substraat van *braamstengels* (det. Dr Le Gal). Tevens werden er bij de apotheciën kleine conidiënhoopjes gevonden met kleine, eencellige hyaliene sporen. Het is de vraag of deze vorm iets met de apotheciën uit te staan heeft.

Vindplaats: Oosterbeek (Talud), Mei 1948 en 1949.

× *Lachnum pudicella* (*Quel.*) *Schrot.*

Eveneens op *dode grashalmen* en vrij algemeen.

Vindplaats: Wageningen (Dorskamp), Juni 1950 en 1951.

× *Lachnum pulverulentum* (*Lib.*) *Karst.*

Een zeer onaanzienlijke Disco op *vergane dennennaalden* en vaak zeer moeilijk te onderscheiden van Hymenoscypha acuum.

Vindplaats: Wageningen (Oostereng), Juni 1950.

× *Lachnum pygmaeum* (*Fr.*) *Bres.*

Tussen mosstengeltjes in de heide.

Vindplaats: Ede (Sliemer), Augustus 1948; Wageningen (Dorskamp), Juli 1951.

× *Lachnum sulphureum* (*Pers. ex Fr.*) *Karst.*

Heel veel op *vochtig liggende stengels* van *brandnetel* (*Urtica*).

Vindplaats: Wageningen (Kleine Veer), Mei 1949; Wageningen (Dorskamp), November 1947; Wageningen (Dorskamp), October 1949.

Lachnum virgineum (*Batsch ex Fr.*) *Karst.*

Een soort die zowel op *vergane bladeren* van *eik* en *beuk* voorkomt als op de *afgevallen pericarpiën* van *beuk*. (Fig. II).

Vindplaats: Wageningen (Dorskamp), April 1951; Wageningen (O.N.O.), November 1947; Wageningen (O.N.O.), Mei 1948.

× *Lophodermium arundinaceum* (*Schrad. ex Fr.*) *Chév.*

Op *droge, dorre rietstengels* (Phacidiaceae).

Vindplaats: Bennekom (Kraats), April 1951.

Lophodermium pinastri (*Schrad. ex Fr.*) *Chév.*

Zeer algemeen op *dennennaalden* en practisch overal te vinden in de bossen op de grond.

Vindplaats: Wageningen en omstreken, 1947,48,49,50; Zeist en omstreken; Doorn en omstreken.

× *Lophodermium petiolicola Fuck.*

Op de *bladstelen* van *afgevallen bladeren* van *Amerikaanse eiken*.

Vindplaats: Wageningen (O.N.O.), Juni 1947; Loenen (Mark), Juni 1948.

Mollisia arundinacea (*Dc.*) *Phill.*

Op *rietstengels* levende soort. Plaatselijk zeer massaal.

Vindplaats: Wageningen (Binnenveld), April 1951; Grebbe(dijk), Juni 1951.

Mollisia cinerea (*Batsch.*) *Karst.*

Zeer algemeen voorkomend op *dode takken* van *eik* en *beuk*.

Vindplaats: Wageningen (O.N.O.), September 1947; Ede (spoorbaan) Mei 1951; Wageningen (Dorskamp), April 1951.

× *Pezicula cinnamomea* (*Fr.*) *Sacc.*

Apotheciën op een *dood stammetje* van *Alnus*. (*A. incana*).
Vindplaats: Loenen (Mark), September 1949.

Pezicula livida (*B. et Br.*) *Rehm.*

Op *dorre takken* van diverse coniferen soorten (*Larix, Pinus, Thuja* en *Pseudotsuga*).
Vindplaats: Wageningen (Dorskampbossen), October 1949; Nunspeet Speulderbos), October 1948.

Phialea alniella (*Nyl.*) *Sacc.*

Op oude *rottende elzenproppen*, zeer nietig.
Vindplaats: Bennekom (Lage steeg), Maart 1950,

Phialea cyathoidea (*Fr.*) *Gill.*

Meestal op *dode stengels* waaronder *Urtica*.
Vindplaats: Bennekom (Kraats), September 1949, Grebbe (Dijk), April 1951.

Pseudopeziza medicaginis (*Lib.*) *Sacc.*

Op *levende bladeren* van *luzerne bladvlekken* veroorzakende.
Vindplaats: Wageningen (Lab. v. Plantkunde), October 1946.

Pseudopeziza trifolii (*Biv-Bern.*) *Fries.*

Eveneens op *levende bladeren* van *witte* en *rode klaver*. Apotheciën zeer klein. Vrij algemeen.
Vindplaats: Wageningen en omstreken, October 1946, Juni 1951.

Rhabdocline pseudotsugae Syd.

Op de *levende naalden* van de *Douglasspar*.
Vindplaats: Wageningen (Lab. voor Mycologie), Mei 1947; Apeldoorn (Het Loo), April 1950.

Rhytisma acerinum (*Pers.*) *Fries.*

Deze zwam veroorzaakt de welbekende *inktvlekkenziekte* op de *esdoorn*, (Acer).
Vindplaats: Oosterbeek (Hemelse berg), Juni 1950; Wageningen (Dorskamp), Juni 1949.

Rutstroemia firma (*Pers.*) *Karst.*

Op vergane *eikels*, meestal tezamen met Helotium fructigenum.
Vindplaats: Wageningen (Kleine veer), Juni 1948; Wageningen (Dorskamp), September 1949.

Rutstroemia Sydowiana (*Rehm*) *White.*

Zeer sporadisch op de *rottende bladeren* van *eik* en dan vaak uit een bladnerf.
Vindplaats: Wageningen (Dorskamp), October 1947.

Sclerotinia sclerotiorum (*Lib.*) *de Bary.*

Op *levende planten* van *Boon*. De oorzaak van de z.g. schuimziekte.
Vindplaats: Wageningen (Lab. v. Mycologie), Juli 1946 en 1947.

× *Trichobelonium obscurum Rehm.*

Op de *dode stammetjes* van *Calluna vulgaris*, erg verborgen.
Vindplaats: Renkum (bij Hartense weg), Juni 1951.

× *Trichobelonium retincolum (Rab.) Rehm.*

Op zeer nat *liggende rietstengels*, dikwijls nog in het water.
Vindplaats: Wageningen (Binnenveld), Mei 1951.

× *Trichoscypha calycina (Schum. ex Fr.) Boud.*

Op de *dode takken* van *Larix* en *Douglas*. Is synoniem met *Trichoscypha subtilissima (Cooke) Boud.*
Vindplaats: Elspeet (Staverden), April 1951.

× *Velutaria rufo-olivacea (A. & S. ex Fr.) Fuck.*

Op *dode, overjarige, natte stengels* van *braam*. Zeer onopvallend door de kleur.
Vindplaats: Wageningen (Dorskamp), Maart 1949 en 1950.

Summary

I. *Some important inoperculate Discomycetes from Veluwe and Veluwe-Zoom*

The Inoperculate Discomycetes mentioned in this publication have been collected during the years 1946 till 1951.

The Veluwe is a part of the Netherlands with high grounds and sandy soils. Here we find many woods consisting chiefly of Pinus, Larix, Picea and Douglas, besides oaks and beeches.

The Veluwe-Zoom (the southern part of the Veluwe) consists of a low region towards the river Rhine with fields and meadows. This explains the great variety of species, described in this note.

This list is a preliminary one as a great number of the collected species, could not be identified at once.

The species indicated with an asterisk are new for our flora.

The author is very much indebted to Dr Marcelle Le Gal, du Lab. de cryptogamy, Paris, for her helpful assistance in the determination of some difficult Lachnum species.

Wageningen, 26 Juli 1951 J. Gremmen

Literatuur

1. Dennis, R. W. G., A revision of the British Hyaloscyphaceae with notes on related European species. Commonwealth Mycological Institute. Mycological Papers no 32, 1949.
2. Nannfeldt, J. A., Studien über die Morphologie und Systematik der nicht-lichenisierten Inoperculaten Discomyceten. Nova Acta Reg. Soc. Scient. Ups. Ser. 4, vol. 8, no 2. 1932.
3. Rehm, H., Die Pilze Deutschlands, Oesterreichs und der Schweiz. Abt. III. Ascomyceten. Leipzig, 1896.

WAARNEMINGEN

21 October vonden Van Eyndhoven en ik in de Olterterpse bossen (Fr.) op een stomp van vermoedelijk een spar een aantal exemplaren van *Fomes odoratus*. Het mooi oranje gezoneerde trama was typisch, terwijl de reuk volgens ons Groningers zeer die van „ol wiev'n kouk", waarin anijs is verwerkt, nabij

komt. Veel vindplaatsen schijnen er nog niet van bekend te zijn.

In November kreeg ik een exemplaar van *Ganoderma lucidum*, de lakzwam, gevonden in het Slochterse bos, voor het Noorden zeker een grote zeldzaamheid.

Groningen L. S. WILDERVANCK

BESTUURSMEDEDELINGEN

Nieuwe leden:

Mevr. E. v. d. Leek-Boom, Cliostraat 53[I], Amsterdam-Z;
Mej. A. C. Stolk, d'Aulnis de Bourrouillaan 5, Baarn;
J. Vrielink, Huizerweg 11, Bussum;
G. v. d. Ende, Verlengde Dalweg 8*a*, Baarn;
Mej. G. Balfoort, van Ostadelaan 40, Hilversum;
R. Wolf, 2e Sweelinckstraat 22[II], Amsterdam;

Huisgenootleden:

Mej. A. Balfoort, van Ostadelaan 40, Hilversum;
Mevr. I. H. van Foreest-Cardwell, Groenekan bij Utrecht.

Verhuisd:

Dr A. F. Menalda naar Jan Toebacklaan 23, Bussum;
A. Groeneweg naar Dapperstraat 59, Deventer.

Mej. J. P. S. SMIT

Aanbieding

Het bestuur heeft de beschikking gekregen over enige exemplaren (waaronder één van de eerste druk) van: Swanenburg de Veye. Paddenstoelen in woord en beeld, die worden aangeboden tegen f 5,— per stuk. Eveneens nog 24 exemplaren van het vlugschrift: Eetbare paddenstoelen à f 0,15 per stuk en 1 exemplaar van de eetbare en giftige paddenstoelen à f 0,35.

Verder Constantin et Dufour, Nouvelle flore des Champignons à f 2,50; Van Eyndhoven: Das Genus Tulostoma uit Med. 24 à f 2,—; Hoffmann-Laroche, Geneeskunde en Paddenstoelen, 16 gekl. platen met beschrijving à f 1,—.

Aanvragen bij de secretaresse. Mej. J. P. S. SMIT

Te koop aangeboden:

Heinemann, Nos Russules, 1944 en 1950, f 1,—; Lindau, Die Mikroskopischen Pilze, Bd. 2, 1 en 2 f 15,—; D. v. d. Ven, Het wondere Leven der Paddestoelen f 1,—; Friedrich, Untersuchungen zur Oekologie der höheren Pilze, 1940, f 5,—; Med. Myc. Ver. IX, f 2,—, X, f 1,—, XI, f 1,50, XII, f 1,—, XIII, f 1,—, XIV, f 2,50, XXI, f 3,50, XXIV, f 2,—, XXV, f 1,50, XXVI, f 1,—, XXVIII, f 2,—, XXIX, f 2,—. Jaargangen Fungus van de 5e t/m de 20e jaargang, f 1,50 per jaargang. Een aantal losse nummers vanaf de eerste tot de 20e jaargang, f 0,25 per stuk.

Geen bericht, dan verkocht. Porti voor koper. J. Daams, Jac. Oppenheimstraat 22, Eindhoven.

INHOUD

Enige opmerkelijke vondsten der laatste jaren, door A. F. M. Reijnders 65
Enige belangrijke Inoperculate Discomyceten van de Veluwe en de Veluwe-zoom, door J. Gremmen 70
Waarnemingen, door L. S. W. Wildervanck 79
Mededelingen van het Bestuur 80